

Yleisiä aiheita

Taiteeseen kohdistuva ilmastoaktivismi

Vuonna 2022 tapahtui useita, tunnettuihin taideteoksiin kohdistuneita ilmastoaktivistisia tekoja, joissa teoksia esimerkiksi sotkettiin elintarvikkeilla. Tekijöiden kannanottojen mukaan motiivina oli lisätä tietoisuutta ilmastonmuutoksista. Mediassa näitä tapauksia kutsuttiin mm. ”taidehyökkäyksiksi.” Ilmiötä voi tutkia muun muassa tarkastelemalla, miten eri mediat tai verkkokeskusteluympäristöt käsittelevät tapahtumia?

Ohjaaja: Mahdollisesti Tuuli Lähdesmäki.

uutisia aiheesta:

<https://yle.fi/a/74-20015086>

<https://yle.fi/a/74-20001643>

Ikonoklasmit nykyajassa.

Taiteen historia tuntee monia uskonnollisista syistä johtuneita ikonoklasmeja, joiden aikana taide-esineitä on tuhottu. Tällaisia olivat mm. Bysantin ikonoklasmi 700–800-luvuilla protestanttinen ikonoklasmi 1500-luvulla. Nykyään esimerkiksi ISIS-järjestön harjoittamaa kuvataiteen tuhoamista ja Black lives matter -liikkeen yhteydessä historiallisiin monumentteihin kohdistettua aktivismia on kutsuttu ikonoklasmeiksi. Tutkielman tekijä voi valita tarkemmin rajatun ilmiön ja pohtia taide-esineisiin kohdistuvien tekojen syitä.

Viimeaikaisia taide-esineisiin kohdistuvia tekoja voi tutkia esimerkiksi pohtimalla, miten niitä on käsitelty mediassa.

Teoria: esim. Bruno Latourin ikonoklasmia käsittelevää kirjallisuutta.

Ohjaaja: mahdollisesti Lauri Ockenström tai Tuuli Lähdesmäki

(Aiheesta tehty kandidityö kl. 22, mutta tutkittavaa on paljon jäljellä).

Tutkimusprojekteihin liittyviä aiheita

(annettu 2022)

Euroopan kulttuuriperintötunnuksen Suomen hakijat ja valitsematta jääneet kohteet

Kyseessä on EU:n kulttuuriperintötoimi, jossa kohteet hakevat tunnusta EU:n ja toimen kansallisen koordinaattorin (Suomessa Museovirasto) määrittelemän hakuprosessin kautta. Tärkeänä kriteerinä hakemuksessa on kohteen eurooppalaisuus. Tutkimus voisi kohdistua tunnusta hakeneisiin neljään suomalaiseen kohteeseen, joita ei valittu Suomen ehdokkaaksi: miksi hakivat, miten käsittelevät kohteensa eurooppalaisuutta, miten toteuttivat hakuprosessin, mitkä olivat prosessin haasteet, entä anti, vaikkeivat tulleet valituiksi. Kiinnostavana kysymyksenä olisi pohtia sitä, mitä hyötyä tällaisesta hakuprosessista voi olla, vaikka ei tulisikaan valituksi. Aineistona olisi hakeneiden kohdeorganisaatioiden toimijoiden haastattelut, hakemukset, ja museoviraston koordinoitiryhmän jäsenten haastattelut.

Ohjaaja: Tuuli Lähdesmäki

Koko Suomen kuvat -kampanja ja suomalaisuuden ja eurooppalaisuuden representoinnit

Osana Suomen liittymistä EU:n keskeiseen kulttuuriperintötoimeen (Eurooppalainen kulttuuriperintötunnus) kotiseutuliitto järjesti osallistavan valokuvakampanjan Instagramissa. Koko Suomen kuvat -kampanjassa yleisöä kehoitettiin jakamaan kuvia heille tärkeästä kulttuuriperinnöstä ja perustelemaan, mikä heidän mielestään on eurooppalaista kulttuuriperintöä. Kampanjaan tuli n. 800 valokuvaa. Tutkimuksessa voitaisiin analysoida esim. määrällisen ja laadullisen sisällönanalyysin avulla, miten kampanjaan osallistuneet representoivat kulttuuriperintöä ja perustelevat sen eurooppalaisuutta.

Ohjaaja: Katja Mäkinen tai Tuuli Lähdesmäki

Virtuaaliset taidenäyttelyt

Korona-aikana monet taidemuseot ovat järjestäneet erilaisia virtuaalisia näyttelyitä erilaisilla tekniikoilla (esim. striimaamalla näyttelyopastuksia, tekemällä netin kautta tutustuttavia virtuaalisia näyttelyitä tai yksikertaisesti jakamalla kuvia ja informaatiota taideteoksissa nettisivuillaan). Virtuaalisuus ja digitaalisen tekniikan tarjoamat mahdollisuudet näyttelyjen järjestämiseen ja jakamiseen tulevat olemaan alan tulevaisuutta myös korona-ajan jälkeen. Museokenttä tarvitsee tutkittua tietoa virtuaalisista taidenäyttelyistä, niiden eri muodoista ja tekniikoista ja niiden toteuttajien ja yleisön kokemuksia niistä. Mahdollisia aineistoja ovat museoiden virtuaaliset näyttelyt ja niiden tekijöiden ja käyttäjien haastattelut.

Ohjaaja: Tuuli Lähdesmäki tai Johanna Turunen

Immersiivinen taide ja taidenäyttelyt

Viime aikoina monet museot ja galleriat ovat asettaneet esille taideteoksia ja kokonaisia näyttelyitä, joissa katsoja tulee osaksi teosta / näyttelyä, joka esimerkiksi heijastuu heitä ympäröivään tilaan ja johon katsoja voi monissa tapauksissa vuorovaikutteisesti vaikuttaa. Tällaisia teoksia ja näyttelyitä kutsutaan immersiiivisiksi ja niistä on saatavilla vain vähän tutkimustietoa. Tutkimus voisi kohdistua immersiiivisten teosten ja näyttelyiden kokemiseen ja niiden lisäarvoon sekä yleisön että näyttelyjärjestäjien näkökulmasta. Aineistona voisivat toimia immersiiiviset teokset ja näyttelyt ja näyttelyjärjestäjien ja yleisöjen haastattelut.

Ohjaaja: Tuuli Lähdesmäki

Jälkikoloniaali tai dekoloniaali taiteentutkimus

Opinnäyte voi lähestyä tematiikkaa esimerkiksi seuraavista tulokulmasta.

1. Suomalainen tai kansainvälinen rodun, kolonialismin, orjuuden tai globaalien epätasa-arvon vaikutuksiin keskittyvä kriittinen taide. Analyysin kohteena erityisesti entisistä siirtomaista kotoisin olevat taiteilijat tai rodullistettuihin vähemmistöihin asemoituvien taiteilijoiden teokset, mukaan lukien saamelaistaide.

Ohjaajana: Johanna Turunen

2. Eri aikakausien länsimaisen taiteen kriittinen analyysi jälkikoloniaalin teorian tai dekoloniaalisuuden näkökulmasta. Erityisesti millainen on länsimaisen taiteen rotuun tai toiseuteen kohdistuva katse (gaze) ja miten se käsittelee ja positioi katseen kohteena olevaa ihmistä. Keskeisiä teemoja esim. valkoisuuden ja rodullistamisen suhde, eksotisointi, seksualisointi, kolonialismin nostalgisointi, toiseuttavan tai kolonisoivan katseen analyysi ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien representointi. Mahdollisia suomalaisia taiteilijoita voisivat olla esim. Birger Carlsted tai Hugo Backmansson, tai kokoelmat kuten Akseli Gallen-Kallelan ns. Afrikka-kokoelma.

Ohjaajana: Tuuli Lähdesmäki tai Johanna Turunen

3. Poliittiseen toimintaan, aktivismiin ja haitallisten valtahierarkioiden purkamiseen tähtäävä dekoloniaali taide. Suoraan kolonialismiin linkittyvien teemojen ohella, teokset voivat käsitellä globaalia tasa-arvoa esim. kuluttamisen tai ilmastonmuutoksen teemojen kautta. Keskeisiä teemoja aiheessa ovat valtasuhteiden ja niiden purkamisen ohella myös taiteen ja aktivismin välinen suhde, taiteilijoiden, kuraattorien tai taidemuseoiden kriittinen toimijuus, ja dekolonisoinnin eri muodot ja ulottuvuudet.

Ohjaajana: Johanna Turunen

Opinnäyte voi myös olla näitä kolmea tulokulmaa yhdistävä tai niitä vertaileva. Kaikissa tulokulmissa aineisto voi koostua esimerkiksi teoksista, kokoelmista, näyttelyistä, taiteilijahaastatteluista, museotoimijoiden haastatteluista, varhaisempien taiteilijoiden aikalais kertomuksista tai koko näyttelytuotannon analyysistä.

Taiteilijoiden ja taidemuseoiden osallistuminen ilmastokriisistä käytyyn keskusteluun ja kriisin torjumiseen

Monet suomalaiset taiteilijat ovat ottaneet kantaa ympäristön tuhoamiseen ja ilmastokriisiin teostensa kautta. Myös taidemuseot ovat järjestäneet aiheita käsitteleviä näyttelyitä. Tutkimuksessa voitaisiin tarkastella ympäristöön ja ilmastoon liittyviä kantaaottavia teoksia kotimaisessa taiteessa ja sen historiassa tai keskittyä erityisesti joihinkin ympäristön ja ilmaston tilasta huolestuneiden taiteilijoiden tuotantoon. Tutkimuksessa voitaisiin myös tarkastella taidemuseoiden roolia ilmastokriisistä käydyssä keskustelussa ja (olemassa olevaa tai olematonta) keskustelua taiteen tuottamisen hiilijalanjäljestä. Aineistona voisivat toimia valikoidut taideteokset ja /tai taiteilijoiden ja taidemuseoiden työntekijöiden haastattelut.

Ohjaajana: Tuuli Lähdesmäki tai Johanna Turunen